

en jenever- en rijk, het moet gaan. We zetten lijk.

coop en chinees. rg. Daar is de t- dansverenigin- e cineas en bios- ke schouwburg- les is van Chris- rdige, zoowel als geheele wereld, het erf van ons istus niet zegt: den uit de mou- ouden, vereeni- kt, organisaties gedanst worden. loscoop. Gij moet t. Gij moet zien

n begint ge al- de onderschei- lijke te zetten. ekt gij kleur, drijde belijdenis; van mij is als t slechts voor- en naar..... natuur- bier drinkt, of en jenever. En p. En gij speelt als vanzelf. En chouwburg.

zijn. Alles om- zij nu nog ge- . Het is zooveel lang, en zooveel van een dult- sten. Dit gebouw stere en kleinere jn gemeubeld, inden zich men- vrouwen. Men n 'n bordeel. Dat ere Christus, en es heeft de we- unnen wij tegen r moeten wij de ? Is daar eenig a moeten wij nu m tooneel enz. christelijke bios- jk tooneel, moe- terrein" van het m? Is dus onze el op- en in te christelijk. Even- lampagnedrinken, u zullen we ook kan en moet, volkomen duide- ke verenigingen e noodige inlich-

" mag hier uit- van het men-

gen in Christus nen we genoeg- mpagne, dansen, rijk, alles chris- ij alles duidelijk

zoo prachtig lo- alles is uwe, in vleesch mogen

meerdere ma-

zoveel dwaashe-

n verbazing af, een krant redi- schrijven! Is er inzicht, meer? en gewoon boek linding — door en buiten eigen a doet niet meer

e artikel wil ik t al zijn dwaas- aan welke voor t van levensbe- rent die waan- velen in omloop veel oppervlak- mpt. Ze werden e clichés,

s niet om Prof. n. Althans niet ook niet om dit et dat niet ver- van dit artikel e kwesties, mid- ven. C. V.

we leiden. Natuurlijk naar ons christelijk vleesch. En om dat steeds goed te doen uitkomen, moeten we voor alles het woord christelijk zetten. Dat is eene open-lijke belijdenis.

Ja..... maar, ik weet niet of het u gaat als mij, maar, ik ben toch niet heelmaal gerust. Ik vrees, dat wij in onze zoo mooi sluitende redeneering ergens een fout gemaakt hebben, zoodat wellicht ons gansche betoog één groote waanredeneering is. Waarom ik dit vrees? Zie, diezelfde apostel Paulus, wiens woord wij bespreken, en die schreef: alles is uwe, die schreef ook, en in denzelfden brief, en zelfs nog later in dien brief: Indien wij alleenlijk in dit leven op Christus zijn hopende, zoo zijn wij de ellendigste van alle menschen, 1 Cor. 15:19. Hoe nu? Alles het onze, en des- niettemin de ellendigste van alle menschen, als we alleen in dit leven op Christus zijn hopende? Alles het onze, en dus eten en drinken en spelen naar onzen lust, en dan nog de ellendigsten van alle menschen? Hoe zit dat?

Ja, daar zal wel heel wat achter en aan vast zitten. Maar ge zult kunnen begrijpen, dat mij dat woord wel doet twifelen, of onze mooie redeneering wel zoo zuiver is. Zou zij misschien een gansche misleiding kunnen wezen?

Ik weet dat er, óók onder hen, die zich vandaag nog gereformeerd noemen, geglimlacht wordt over dit „rechtlijnig denken" van deze Kamper Professor. Ik weet ook, dat er zijn, die zullen zeggen: „deze man was volkomen weltevreden" en er de schouders mee- warig over ophalen. Er zullen er ook zijn, die het een „verouderd en bekrompen standpunt" zullen vin- den, waarmee vandaag nog onmogelijk „geopereerd kan worden", nu de praktijk om heroriëntering" roept.

Maar hiertegenover merken wij op, dat onze gere- formeerde vaders nooit een ander standpunt hebben ingenomen; dat zij toneel, dans en kaartspel in gere- formeerde kring contrabande achtten en dat dit lan- ge tijd als een goede traditie in onze kringen gegol- den heeft. Waren die vaders „bekrompen"? Ze had- den breder blik dan menige bioscooploper en toneel- klant van tegenwoordig. Waren ze dompers? Som- bere calvinistische zwartkijkers, kerels met hoge rouwdoeken en lange lamfers en bleke tronies, cultuur- haters, zoals de moderne romanschrijvers bij voor- keur de Calvinisten tekenen? Wie dat denkt kent de historie niet. Ze hebben méér levensvreugde en ge- zonde blijmoedigheid van geest gekend, dan de ver- lepte en verbleekt-nerveuze bioscoopmanlakken van vandaag.

Niet „kultur-fähig", maar „kultur-feindlich", het standpunt van de oude Greijdanus?

We schreven reeds eer: laat men liever van „ge- notsproblemen" van „cultuurproblemen" spre- ken. We denken aan het slot van het boekje van Prof. Schilder: Christus en Cultuur: „Gezegd mijn verstandige wijkouderling, die goed huisbezoek doet: een cultuurkracht, al weet hij 't waarschijnlijk zelf niet. Laat ze maar om hem lachen: ze weten niet wat zij doen — die cultuur- slampampers van de overkant."

En we herinneren tevens aan wat hij in deze studie zegt op bladz. 67: „Vandaar, dat, toen de wereld top- zwaar was van een verziekte, d.w.z. God niet als Eigenaar van de kosmos erkennende, de dingen uit- eenrukkende schijncultuur, en dus van cultuur-ver- wording, een handjevol eenvoudige gildewerkers in klein-aziatische stadjes, werklu, die door de predi- king van Christus' evangelie weer geleerd hadden, God te dienen in hun handwerk, zo vaak zij een stuk leer gelooid, een tent gebouwd, een gilde-taak volbracht hadden naar hun plicht, met het oog op God, meer betekende, óók, juist, voor de cultuur, dan heel de hofstoot van de caesar in Rome, die zijn paleizen had, en zijn danseressen, en lauwerkransen, en maecnessen, en een wereldstad. Vandaar dat, als op zekere dag een escorte van gevangenen Rome bin- nen geleid wordt, onder wie ook een zekere Paulus, deze Paulus dan óók, juist, voor de cultuur, meer betekent dan heel het toenmalige cultuur-dron- ke Rome: dat hij een ómkeer betekent, in onderschei- ding van al de groten, die daar aan te touwtjes trok- ken. Hij, die zichzelf een „miskraam" noemt. O, ja, zegt iemand, dat is waar; want Paulus zou later in zijn „volgelingen" cultuur scheppen. Neen, zeggen de engelen, hij schiep toen, op datzelfde ogenblik, cul- tuur: 'n gave mens kwam daar binnen, 'n mens Gods in dat verlepte, corrupte Rome, een tentenmaker en een filosoof, een theoloog en missionair; één die de keizer in de ogen durfde zien, ook als deze het hem niet meer zou durven doen....."

We moeten vandaag over deze woorden maar eens goed gaan nadenken. R. v. R.

JEUGDLEVEN

Scholieren-kamp Nunspeet 25-30 Augustus

Amicae amicae. Allen, die zich opgaven voor ons kamp zijn hartelijk welkom. Zijn er nog, die zich op willen geven, laten ze het doen. Liefst spoedig.

We hebben goede hoop, dat we een goed kamp zullen hebben. Sprekers, onderwerpen, oude getrouwen en nieu- we genoten, we zeggen niets nog, maar 't belooft veel. Een ding nog. Willen jullie zo spoedig mogelijk, d.i. vóór 10 Juli a.s., acht gulden storten op mijn girorekening 338475?

Tot ziens. O. W. BOUWSMA. Burgwal 22, Kampen.

KONING JOSIA VAN JUDA (I)

POP. WETENSCH. SCHETSEN

Het gedeelte, dat we met elkaar willen gaan be- spreken, is dat deel van de oud-testamentische Schrift, dat ons bericht aangaande koning Josia van Juda. Ik geloof, dat dit Schriftgedeelte ons vandaag in onze omstandigheden zeer duidelijk aanspreekt, om ons de wil van onze hemelse Vader midden in onze situatie te verklaren.

Vanzelfsprekend moet ik mij zeer beperken. Want het is te veel gevegd, om nu 2 Kon. 22-23:30, 2 Kron. 34-35 en hetgeen elders in de Schrift als daarmee verband houdend wordt aangewezen in z'n geheel met allerlei uitlegkundige en historische bij- zonderheden te gaan bespreken. Daarvoor kunt u terecht in bijv. de Korte Verklaring op 2 Kronieken en andere boeken.

Ons doel is beperkt en bepaald. Want wij willen samen horen, hoe de HERE ons in deze Schrift onder- wijst; vermaant en troost, opdat wij als Zijn kerk en kinderen vandaag Zijn wil zullen doen. Daartoe is immers ook dit deel der Schrift ons gegeven (art. 7 Ned. Gel.). En ook met dat doel voor ogen kunnen we nu nog niet alles, wat in dit deel van Gods Woord tot ons komt, samen onder ogen zien. Ik maak dus niet meer dan hier en daar kanttekeningen bij de tekst. Doch dan zulke „tekeningen", dat we samen zien en erkennen: dat alles is als voor vandaag „ult- gebeeld".

1. GODS WOORD OVER JOSIA JUIST IN KONINGEN EN KRONIEKEN.

a. Het zal u wel eens opgevallen zijn, dat de ge- schiedenis van de koningen van Juda, derhalve ook de historie van koning Josia, in twee Bijbelboeken ons wordt geboden. En als u beide boeken der Schrift in deze vergelijkt, dan kunt u niet zeggen, dat Kro- nieken louter herhaling is van Koningen. Integendeel, we vinden soms in Kronieken het anders en breder omschreven dan in Koningen. Ook treffen we in Kro- nieken menigmaal dingen aan, welke u in Koningen tevergeefs zoekt. Wat betekent dat?

b. We moeten zeggen: het is met Koningen en Kro- nieken een soortgelijk geval als met de vier Evan- geliën. We weten: die vier Evangelien in het Nieuwe Testament waren noodzakelijk om ons het aardse werk van onze Heiland in zijn veelvoudige en veel- vormige rijkdom te beschrijven. Elke evangelist moest iets eigens en eigensortigs in onderscheiding van de overige drie in het licht stellen.

Iets dergelijks hebben we nu in Koningen en Kro- nieken. Leggen we wat koning Josia betreft 2 Kon. 22-23:30 naast 2 Kronieken 34 en 35, dan zien we naast veel overeenkomst ook grote verschillen. 2 Koningen begint dadelijk met het tempelherstel en het vinden van het wetboek, om pas daarna over het uitroepen van de afgoderij te spreken. In 2 Kronieken is de volgorde juist omgekeerd. Verder: in 2 Konin- gen wordt slechts kort verhaald van de pascaviering (23:21-23), in 2 Kronieken heel breed (35:1-19). Tenslotte: 2 Koningen is sober over het einde van koning Josia, doch 2 Kronieken geeft dat levens einde in bijzonderheden weer.

c. Die verschillen hangen samen met het onder- scheiden doel van Koningen en Kronieken. De plaats ontbreekt om daarop diep in te gaan. Ik wil u ver- wijzen naar de Inleiding op beide Bijbelboeken in de Statenvertaling, in de Inleiding van Prof. Noordtjitz op 2 Kronieken in de Korte Verklaring en die van Ds W. Tom in de Parafrase van 1 Kronieken. Ik zeg er met het oog op ons onderwerp nu alleen maar het volgende van.

Door de pen van de schrijver van de boeken der Koningen laat de Heilige Geest zien, dat het oordeel Gods in de ballingschap over Israël (de 10 stammen) en Juda de rechtvaardige wraak des verbonds is over de afval van de oudtestamentische kerk. Ze eindigen met de „verheffing" van koning Joachin in Babel: „doch God heeft alto Zijn toorn gematigd, dat Hij in Zijn Woord en beloften getrouw gebleven is, overmits Hij altijd een uitverkoren volk en het geslacht Davids, waaruit de Messias naar het vlees voortko- men moest, tot de tijd Zijner komst toe, door een gans vaderlijke zorgvuldigheid heeft bewaard" (Sta- tenvertalers).

In de boeken der Kronieken wordt de historie der kerk van het begin af getekend (vandaar de ge- slachtlijsten!). De kern is: het volk Gods, de kerk van het Oude Testament, moet een theocratie, een Godsstaat zijn, onder leiding van Davids konings- huis, onder medewerking van de Aäronietische pries- terschap, terwijl de profeten aldoor, juist bij afval van de HERE, oproepen tot de ware en zuivere dienst van de God des verbonds. En nu laat Kronieken zien, dat er echter slechts drie perioden in Juda's geschie- denis zijn geweest, in welke de ware verbondsdienst bloeide, en wel onder David, Hiskia en Josia. Juda is niet in staat geweest die theocratie duurzaam te ver- werklijken, zodat Juda's historie, eindigend in de ballingschap, roept om Jezus Christus, Gods grote theocratische Koning, Wiens rijk geen einde hebben zal!

Welnu, met het oog op die roeping van de oud- testamentische kerk en dat doel van het verbond Gods worden niet alle feiten, maar bepaalde feiten uit Josia's leven en regering meegedeeld. Tegen die achtergrond van theocratie en verbond, eis en be- lofte Gods, horen wij nu hetgeen de Heilige Geest over koning Josia heeft doen optekenen.

2. GODS WOORD OVER DE TIJD VAN JOSIA'S OPTREDEN.

a. Omstreeks 638 vóór Christus komt Josia op de troon van Juda. Ruim 80 jaar geleden (in 722 vóór Christus) is het tienstammenrijk Israël door de As- syriërs ten onder gebracht en tot bezet gebied, of liever nog: tot een assyrische kolonie gemaakt. En sindsdien waren de Assyriërs in Kanaän oppermach- tig gebleven. Zodat ook Juda van hen afhankelijk werd en bleef. De buitenlandse politiek van Josia's vader, grootvader en overgrootvader (respectievelijk Amon, Manasse en Hiskia) was derhalve georiënteerd aan de „hoge en grote politiek" der Assyriërs. Koning Manasse had zich van die Assyriërs willen vrijmaken, maar dat was hem slecht gekomen. De meerderheid van de Judeërs was dan ook pro-assyrisch en een kleine minderheid anti-assyrisch. Dat was ook nog het geval, toen Josia's vader, koning Amon, na een korte regering van nog geen twee jaar, door een anti-assyrische hofklike werd vermoord. De anti- assyrische partij was pro-egyptisch, en de pro-assy- rische regeringspartij was anti-egyptisch. Het ging immers toen in die oude wereld tussen de twee grote mogendheden: Assyrië in het Oosten en Egypte in het Westen. Die antithese (tegenstelling) tussen Oost en West beheerste de oudtestamentische kerk Juda volkomen, zowel naar buiten als van binnen. Intussen kwam er ten tijde van Josia's troonsbestij- ging in het Oosten een „derde macht" op: Babylonis (onder Nebukadnezar). Daardoor taande de over- macht van Assyrië.

b. We vragen ons af: hoe kwam het toch, dat de oud-testamentische kerk door politieke tegenstellin- gen (pro- en anti-assyrisch) werd verscheurd? En het antwoord moet zijn: omdat de kerk van de leven- de God des verbonds was afgefallen! De toestand der kerk was in één woord verschrikkelijk. Koning Manasse, de grootvader van Josia, was de Ahab van Juda. Hij had Juda geheel meegesleept in de afgoderij en de beelddienst, de zonden tegen het eerste en het tweede gebod van de Wet des HEREN. Zodat ook de overige acht geboden van die Wet met voeten werden getreden. Dat betekende, dat toen Josia als kerk haar verkiezing door de HERE ongedaan maak- te. Het moest een theocratie, een Godsstaat zijn; het volk Gods, dat alleen woonde, afgezonderd van de heidense volken, zonder zich met bondgenootschap- pen met die heidense volken in te laten. Maar als de kerk het verbond Gods vertreedt en haar verkiezing te niet doet, dan verlaagt het zichzelf tot een heidens volk en wordt het een volk der wereld onder de an- dere wereldvolken. En dan moet het wel aan politiek, aan wereldpolitiek doen! Dan moet het wel een keus doen tussen Oost en West, of zich inlaten met het vormen van een „derde macht"! Dat zien we telkens weer in de historie van de oud-testamentische kerk terugkeren. En dat laat zich verstaan. De oud-testa- mentische profeten noemen Egypte, Assyrië en Babel „draken" (Jesaja 27:1 v.v.; Jeremia 51:34; Ezechiël 29:3; 32:2; vergelijk Psalm 74:13 en Openbaring 12 en 13), omdat de geest van „de gro- te, rode draak", de satan, zich daarin heeft be- lichaamd. En nu gaat de oud-testamentische kerk, vanwege de afval van de HERE „hoer" geworden, zich met die „draken" inlaten: zich met de ene „draak" verbinden om een andere „draak" te bestrij- den. De „hoer" wil nu de duivel uitwerpen met be- hulp van Beëlzebul, de overste der duivelen (verge- lijk het gezegde in Mattheus 9:34; 12:24; Marcus 3:22; Lucas 11:15).

En nu zie ik heus wel het verschil tussen de po- sitie der oud-testamentische kerk en die van ons heden in de wereld van Nederland en Europa. Ik zal er mij wel voor wachten om hier een „historisch ge- lijkteten" te plaatsen. Maar ik zeg wel dit: wij leven nog tussen de grote mogendheden in Oost en West, die „draken" zijn, omdat ze door de geest van „de grote en rode draak", de satan, worden beheerst. Want de humanistische Verenigde Staten van Noord- Amerika zijn evenzeer een drakenfiguur als de Ver- enigde Sovjetrepublieken. En daarom is voor ons als leden van de vrijgemaakte kerk van Christus niet het dilemma: vóór of tegen Amerika; vóór of tegen Rus- land. Als wij zó de politieke keuze stellen, ook deze zoner bij de stembus, dan is dat de keuze van de afvallige kerk, van de „hoer". Want onze roeping is: het koninkrijk van Jezus Christus te bevorderen. En dat gebeurt nooit door een bondgenootschap met de ene „draak" tegen de andere. Noem voor mijn part de federalisatie van Europa de vorming van een „derde macht". In werkelijkheid is het blokvorming binnen het raam van het Westerse Anglo-Amerikaan- se humanisme, dus een groepering van „draken"- machten. En daarmee is onze houding tegenover zulk